

Ruotsinsuomalaiset kirja- ja kulttuurimessut

8.11. 2025

Messujen ohjelmasta

(Artikkelit on aikaisemmin julkaistu Ruotsin Suomalainen -lehden messuliitteessä.)

Alkusanat

Puurtamisemme on taas tuottanut tulosta ja tarjolla on monipuoliset ja kiinnostavat messut. Ohjelma on paisunut kuukausien kuluessa. Mutta ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden- ja kulttuurin kentällä tapahtuu niin paljon, että on vaikea jättää jotakin pois. Kokeneet ruotsinsuomalaiset kirjoittajat ovat olleet tuotteliaita, mutta meillä on ilo esitellä myös paljon uusia kirjoittajia.

Osa nuoremasta polvesta kirjoittaa, lainatakseni Antti Jalavaa ”olosuhteiden pakosta” ruotsiksi, kuten **Anna Järvinen ja Lotta Ilona Häyrynen**, mutta tuntevat olevansa ruotsinsuomalaisia, ja puhuvat myös suomea.

Messuilla palkitaan entiseen tapaan yhdistyksen lasten- ja nuorten kirjoituskilpailun voittajat, ja kilpailuhan haluaa juuri innostaa kirjoittamaan suomeksi. Yksi monena vuonna kilpailuun osallistuneista on nuori musiikinopiskelija **Anna Palmblom**, joka vauhdittaa messut käyntiin säveltämällänsä ja sanoittamallaan laululla *Sydämeni on*. Nuorta polvea edustaa myös **Helmi Burman**, joka lukiolaisena kirjoitti ja kuvitti kaksikielisen lastenkirjan. Näin messut rakentavat siltaa vanhemman ja nuoremman kirjoittajapolven välillä.

/Maarit Turtiainen

Juhlasali

Pajtim Statovci on suomalaisen kirjallisuuden kansainvälinen tähti

Pajtim Statovci ponnahti maailmanmaineeseen heti esikoisromaanillaan *Kissani Jugoslavia* reilut kymmenen vuotta sitten. Se palkittiin vuoden parhaana esikoisena, käännettiin useille kielille ja arvovaltaiset lehdet ympäri maailmaa

kehuivat sitä kilpaa. Seuraava kirja, *Tiranan sydän* (2016) oli ehdolla National Book Award -kilpailussa, jota pidetään yhtenä maailman merkittävimmistä kirjallisuuspalkinnoista.

Kolmas kirja, *Bolla* (2019) toi hänelle ensimmäisen Finlandia-palkinnon ja viime syksynä ilmestynyt *Lehmä synnyttää yöllä* toisen Finlandian.

Pajtim Statovci on syntyjään Kosovon albaani, hän pakeni perheensä kanssa Suomeen Jugoslavian hajoamisen kaaoksesta kaksivuotiaana 1990-luvulla. Hän toteaa, että hänellä oli jo lapsena vilkas mielikuvitus, sepitti tarinoita lähinnä omaksi ilokseen. Suomen kielen opettaja huomasi pojan kyvyt ja kannusti kirjoittajan uralle. Pajtim on opiskellut yliopistossa yleistä kirjallisuustiedettä ja televisio- ja elokuvakäsikirjoittamista.

Sodan jättämät jäljet ihmisiin, suru, menetykset ja ulkopuolisuuden tunteet ovat keskeisiä teemoja Statovcin kirjoissa. Hän arvostelee Helsingin sanomien artikkelissa yhteiskunnan yksilökeskeisyyttä, ajatellaan että ihmisen hyvinvointi riippuu vain hänestä itsestään. Näin ei ole, on olosuhteita ja tilanteita, joille ihminen itse ei voi mitään.

– On tärkeää näyttää, että on surua, josta ei pääse yli ja vihaa, joka ei koskaan lopu. Pitää olla lupa tuntea surun koko paino ja taakka, hän sanoo haastattelussa.

Statovcin kaikki kirjat sivuavat Kosovon tai entisen Jugoslavian myrskyisiä sotavuotia. Tietoa niistä hän on joutunut hankkimaan opiskelemalla, lukemalla, sillä omakohtaisia kokemuksia hänellä ei tietenkään ole. Hän kyllä puhuu albaniaa ja käy maassa usein.

Statovci toteaa, että Kosovon historia on hyvin rikasta, siitä voi kirjoittaa useammankin teoksen nostamalla esiin yleismaailmallisia ja yleisinhimillisiä teemoja. Siksi hän myös vierastaa nimitystä maahanmuuttajakirjailija.

– Monet maailmankirjallisuuden suuret nimet ovat kirjoittaneet kirjansa muualla kuin synnyinmaassaan, eikä heitä leimata maahanmuuttajakirjailijoiksi.

Identiteetti on myös yksi kirjojen tärkeistä teemoista. Statovci toteaa, että häneltä on kyllästymiseen asti kysytty kumpi hän on, kosvolainen vai suomalainen. Sama kysymys joka meille ruotsinsuomalaisille usein asetetaan, ja Statovci vastaa samalla tavoin kuin moni meistä, ettei ole tarvetta valita kahden kulttuurin väliltä. Hän toteaa myös, että joskus identiteettiä ei myöskään saa valita, vaan joskus se annetaan tai pakotetaan henkilölle kysymättä tältä itseltään.

Uusinta teosta on kutsuttu ylistykseksi mielikuvitukselle, ja juuri kyky liukua arkirealistisesta kerronnasta fantasiamaailmaan on tunnusomaista kaikille hänen kirjoilleen. Se ehkä tekee hänen kirjoistaan, jotka ovat rankkoja,

synkkiäkin, kiinnostavia ja hyviä, ja tietysti myös hänen kaunis kielensä palkitsee lukemista.

Hän kertoo, että kirjoittaessaan hän luo oman maailmansa, uppoutuu siihen täysin. Se on tavallaan hänen pakopaikkansa, ja siksi kun kirja on valmis, hänelle tulee surullinen olo. Ei ole enää paikkaa mihin mennä – ennen kuin hän on luonut uuden maailmansa.

Näin Helsingin Sanomien Antti Majander arviossaan Lehmä synnyttää yöllä kirjasta: ”Väkevintä proosaa aikoihin: tarkkaa, hirvittävää ja ilmaisussaan eleganssia.”

/Maarit Turtiainen

Juhlasalin ahkerat naiskirjoittajat

Milka Hakkarainen on viidessä vuodessa kirjoittanut viisi jännitysromaanin, ja uusimmassa *Jos multaa kaivannet* tapaamme taas toimittaja Rosa Riemusen ja ruotsinsuomalaisen poliisin Jani Perannon. **Pirjo Marjut Vega-Brandtin** on myös ahkeroinut muutamassa vuodessa viisi romaanin, niistä tuorein, *Tulikärpästen polku* sijoittuu Kolumbiaan kuten useat hänen kirjoistaan. **Leenamaija Forsberg-Johannesson** oli julkaissut kaksi tietokirjaa ennen kuin debytoi kaunokirjallisesti novellikokoelmallaan *Tähdenlento*, jolla hän voitti Kaisa Vilhuinen -palkinnon. Keväällä ilmestyi hänen esikoisromaaninsa *Unilintu*, *Unilintu*.

Milka Hakkaraisen esikoisteos *Ei verta rantaa rakkaampaa* (2021) sai Suomen Dekkariseuran myöntämän parhaan esikoisdekkarin tittelin ja vauhditti Milkan uran alkuun. Milka oli asunut kymmenisen vuotta Ruotsissa, kun kaipausta äidinkieleen ja kykyyn ilmaista itseään ilman esteitä, sai hänet kirjoittamaan esikoistaan.

Milka kirjoittaa hyvänmielen eli cozy-crime dekkareita, joissa ei mässäillä väkivallalla vaan viljellä lämpöä ja huumoria. Kahdessa ensimmäisessä kirjassa saimme tutustua juuriaan etsivään poliisiin ja Suomesta muuttaneeseen toimittajaan. *Jos multaa kaivannet* dekkarissa pääsemme taas ratkomaan murhia kaksikon kanssa. Monet lukijat olivat säännöllisesti kyselleet, mitä Janille ja Rosalle kuuluu, ja Milkasta itsestäänkin heidän tarinansa oli vielä kesken.

– Odotin vain tarpeeksi vahvaa ideaa, joka veisi mennessään. Kun sellainen tuli, rupesin heti kirjoittamaan. Lisäksi kaipasin tuttuja hahmoja, vaikka vähän jännittikin kirjoittaa heistä tauon jälkeen.

Jo ensi vuonna saamme lukea jatkoa kaksikosta. Milka kertoo, että yksi idea johti toiseen, joka ei sitten mahtunutkaan enää samaan romaaniin.

Milkan työtahti pysyy siis yhtä vauhdikkaana, siitä hän kiittää sitä, että ideat eivät ole loppuneet.

– Kirjoittaminen tuntuu suurimman osan ajasta merkitykselliseltä.

Ymmärtäväinen puoliso on elintärkeä taustatuki ja lukijoiden antama hyvä palaute kannustaa myös tosi paljon jatkamaan.

Viiden kirjan kirjoittaja sanoo, ettei vieläkään tunne itseään etabloituneeksi kirjailijaksi.

– Ajatus kuulostaa yhä vähän vieraalta, koska tunnen itseni enemmän tai vähemmän aloittelijaksi vieläkin. Mutta ehkä eniten se hyödyttää siinä kohtaa, kun kirjoittaminen tökkii ja voin katsoa kirjahyllyssä jo olevia romaaneitani. Silloin on helpompi muistaa, että kyllä tästäkin suosta vielä nouseaan, Milka sanoo.

Pirjo Marjut Vega-Brandt pitää itseään kokeneena kirjoittajana viiden kirjan jälkeen ja kahdesta kirjastaan tekemänsä englanninkielisten käännösten jälkeen, mutta etabloituneeksi kirjailijaksi hän ei itseään tunne.

– Ilman isompaa kustantajaa on vaikea saada kirjalle markkinointia ja näkyvyyttä ja päästä kirjakauppojen hyllylle. Toisaalta hyvät blogiarviot ja runsas lukijapalaute kannustavat, kutsun itseäni indiekirjailijaksi, kirjoittamisen ilo ajaa minua eteen päin, Pirjo Marjut kertoo.

Useimmat Pirjon tarinat kumpuavat hänen Kolumbiassa asutuista vuosistaan. Hän on sanonut, että hän rakastui Kolumbiaan ja Kolumbia häneen.

– Tulin nuorena aikuisena kulttuuriin, josta en tiennyt mitään ja ilman ennako-odotuksia. Kolumbia otti minut vastaan lämmöllä, kiinnostuksella ja avoimuudella. Kolumbia vahvisti itsetuntoani, tunsin että se hyväksyi minut sellaisena kuin olin. Ne vuodet muovasivat minusta aikuisen, joka nyt olen, hän sanoo.

Pirjo viihtyi Kolumbiassa ja integroitui hyvin, perusti perheen, sai kaksi lasta, kouluttautui varhaiskasvatuksen ammattilaiseksi ja perusti miehensä kanssa englanninkielisen päiväkodin. Hän tunsikin jopa olevansa niin kotonaan, että kun hän matkusti toisaalle Kolumbiasta, vaalea tyttö ei suinkaan vastannut, että Suomesta, kun hänen kotipaikkaansa kysyttiin, vaan että hän tuli Calista, silloisesta kotikaupungistaan.

Kolumbialainen tv-sarja antoi kimmokkeen hänen uusimpaan kirjaansa *Tulikärpästen polku*. Siinä valotetaan Kolumbian eri alkuasukaskansojen ahdinkoa, kun suurvallat kansainvälisine yhtiöineen ja valtakulttuuri kutistavat heidän elintilansa ja kulttuurinsa yhä ahtaammalle. Kirjassa saamme seurata suomalaisen Annan tietä tiedostavaksi ympäristöaktiiviksi dramaattisten tapahtumien kautta. Kirjaa varten Pirjo kertoo tehneensä runsaasti taustatyötä ja oppineensa paljon alkuperäiskansojen elämästä.

Tällä hetkellä Pirjo työstää fiktiivistä tarinaa sukunsa naisista, aina Karjalasta evakkoon pakotetusta isoäidistä Kolumbiassa syntyneeseen tyttären tyttöön, joka on joutunut jättämään useita maita ja kaupunkeja elämänsä aikana.

Myös **Leenamaija Forsberg-Johannesson** kirjoittaa tällä hetkellä suvustaan. Häntä on inspiroinut isänpuoleisen lautturisuvun elämä Helsingörin ja Helsingborgin tienoilla jo 1700-luvulla.

– Kirjoitan kuitenkin fiktiivistä romaania, jossa myös Rovaniemellä kasvaneen äitini suvun kohtalot ovat ilmeisesti mukana. Isäni suvusta löytyy paljon tietoa sukuyhdistyksen julkaisemien kirjojen ja kronikoiden avulla, äitini sukutarina vaatii vielä tutkimustyötä, Leenamaija kertoo.

Leenamaijalla on vireillä myös toinen kirjaprojekti. Se etsii vielä muotoaan, mutta tulee sisältämään hänen ajatuksiaan ja muistikuviaan hänen elämänsä aikana tekemistä monista matkoista, mm. pyörämatkasta Euroopan ja Lähi-Idän halki Jerusalemiin ja Tel Aviviin 1970-luvun puolivälissä. Haifasta matka jatkui rahtilaivalla Helsingborgiin, mikä tuo mielenkiintoisen kytköksen hänen isänsä suvun vaiheisiin Juutinrauman molemmilla puolilla.

Vilhuispalkinnon raati kehui perusteissaan Leenamaijan runsasta sanavarastoa ja kielellistä taituruutta. Tästä voi ehkä kiittää sitä, että Leenamaija on ollut mukana runoryhmässä lähes 40 vuotta.

– Runous luo syvemmän ulottuvuuden ja kosketuksen monivivahteisiin tasoihin sisimmässäni. Sen rytmi ja poljento ovat elintärkeää hengitystä, musiikkia, jonka tempo vaihtelee elämän myötä. Runous on tavallaan kuin rukous, jota ei aina ymmärrä, mutta joka koskettaa sisintä, Leenamaija pohtii.

Novellikokoelmansa ja romaaninsa Leenamaija on kirjoittanut suomeksi, mutta nyt kirjoituskieli on vaihtunut ruotsiksi.

– Tuntuu, että on aika antaa suomea taitamattomille perheelleni ja muille lukijoille mahdollisuus lukea kirjojani, ja sitäpaitsi kaipaani kirjoittamista ruotsiksi. Myös ruotsi on tunteideni kieli, pidän paljon kielen rytmistä ja sen tietynlaisesta kepeydestä. Suomen kielessä maistuvat lapsuuteni ahomansikat, ruotsissa lasteni metsämansikat eli skogssmultron!

Lotta Ilona Häyrysen esikoiskirjassa nuori nainen etsii itseään miesten kautta

Lotta Ilona Häyrynen on kirjoittanut kulttuurista ja politiikasta mm. Aftonbladetiin ja Arbetaren-lehteen. *Jag vill inte tänka på döden men jag vill tänka på dig* on hänen kaunokirjallinen debyyttinsä.

Romaanissa Laura kirjoittaa kirjeitä luotettavalle kumppanilleen Arvidille ja rakastajalleen Perille, jonka kanssa hän pystyy heittäytymään hurjiin

seksileikkeihin. Kirjeiden avulla Laura etsii vastausta kysymykseen, kuka hän olisi ellei hän koko ajan peilaisi itseään näiden kahden kautta.

Lotta Ilona Häyrynen kertoo, että hän on aina kirjoittanut, etenkin runoja. Poliittisen heräämisen myötä oli luonnollista kirjoittaa yhteiskunnallisista kysymyksistä ja politiikasta. Mutta hän on myös kirjoittanut ahkerasti kulttuurisivuille, aiheet ovat olleet moninaiset, aina postmodernismista vampyyreihin.

Käydessään Biskop Arnön kirjailijalinjalla hän analysoi *Ingeborg Backmannin Malinan* kirjoittamalla kirjan aviopuolisolle ja rakastajalle kirjeet. Hän jatkoi kirjeiden kirjoittamista pohtien niissä naisen asemaa ja neljän vuoden jälkeen käsikirjoitus oli valmis. Hän oli puolisen vuotta töissä Helsingissä Huvudstadsbladetissa ja Suomen oleskelu poiki suomenruotsalaisen Schildts&Söderströmsin kanssa kustannussopimuksen.

Kirjassa on paljon seksikuvauksia. Per on perheellinen, joten hän ja Laura tapaavat vain seksin merkeissä, siksi seksistä on myös kirjoitettava suoraviivaisesti, Lotta Ilona selittää. Arvidin kanssa suhde on taas hyvin toisenlainen, melkein seksitön. Tässä suhteessa Laura haluaisi olla yhteiskunnan arvojen mukainen ihannainen, joka tyytyisi parisuhteeseen ilman syrjähyppyjä ja haluaisi lapsia. Laura lupaa kuitenkin tätä Arvidille, vaikka hän tuntee ettei tuputettu rooli sovi hänelle. Hän kyllä tajuaa ettei hän suhteessaan Periinkään saa olla oma, kokonainen itsensä. Mutta mitä Laura itse tahtoo? Miten löytää perimmäinen oma identiteetti, kun yhteiskunta on luonut raamit sille, minkälaisia naisten tulisi olla.

Suomen Yle svenska kehui kirjaa arviossaan: Lotta Ilona Häyrynen on loistava skribentti ja hänen nostamansa kysymykset oman identiteetin löytämisestä ympäristön paineiden alla jäivät mietityttämään kriitikkoa pitkäksi aikaan. Ruotsissa tätä kirjoittaessa vasta BTJ on ehtinyt antaa arvion kirjasta, "närmast briljant".

Lotta Ilona on syntynyt Porissa 1989 ja muutti perheensä kanssa pienenä Ruotsiin. Hän osaa hyvää suomea. Palavasanaaisessa Aftonbladetin kolumnissa hän suitsi sitä, ettei Antti Jalavan Asfalttikukalle, klassikkokuvaukselle siirtolaislapsen elämästä, suotu paikkaa Ruotsin kulttuurikanonissa. Hän toteaa, että politikkojen ymmärtämättömyys vähemmistöjen kieltä ja kulttuuria kohtaan, on tehnyt hänestä yhä suomalaisemman. Ruotsin radion Finskan haastattelussa hän totesikin, että hänestä olisi kivaa sanoa, että hän on ruotsinsuomalainen kirjailija.

/Maarit Turtiainen

Anna Järvinen purkaa surua muistisairauteen kadonneesta äidistä

Äidin sairastuminen muistisairauteen sai muusikko **Anna Järvisen** kirjoittamaan äidistään sekä tyttären ja äidin suhteesta. Tarina avautuu välähdyksenomaisina muistoina äidistä ja heidän yhteisistä hetkistään. Ruotsiksi kirjoitettu kirja *Otrygg* on saanut suomennoksessa nimekseen *Arvaamaton*. Tarinassa kuljetaan Suomessa ja Ruotsissa ja liikutaan myös kahden kielen välillä.

Läheisen dementoituminen laittaa elämän nurin, tyttärestä tulee äiti äidilleen. Anna Järvinen kirjoittaa, kuinka hän joutuu noutamaan kaupungilla kengättömänä keskellä yötä harhailevan äitinsä kotiin ja olemaan siitä lähtien aina varuillaan tietämättä mitä seuraavaksi tapahtuu. Yhtäkkiä tytär holhoaa äitiään kuin lasta, kun äiti vasta äsken oli hänen paras ystävättärensä, jonka kanssa käytiin päivittäin pitkiä keskusteluja.

Samoin kuin Järvisen esikoiskirjassa *Dröm natten till idag* (Förlaget 2020), *Uni viime yönä* (Teos 2021) pulpahtelee teksti tajuntaan autofiktiviisinä, päiväkirjamaisina välähdyksinä. Tytär havahtuu kaipaamaan äitiään ja huomaa, että tämä onkin oikeastaan ollut hänelle etäinen suuren osan elämästä. Symbioottisen äiti-tytär-suhteen vaikeudet purkautuvat takaumissa, jotka limittyvät kuvauksiin tästä hetkestä. Onko läheisyyden puute syynä tyttären turvattomuuden tunteeseen?

Anna Järvinen kertoo lehtihaastattelussa kirjoittavansa tunneperäisesti. Hänen mielestään kaunokirjallinen kirjoittaminen on läheistä sukua laululyriikoiden luomiselle. Kirjan sanat ja lauseet rytmittyvät svengaavaksi kokonaisuudeksi, tosin ilman musiikkia. Seassa on sopivasti ilmaa ja taukoja, jotta rakennelma kantaa.

Anna Järviseltä on ilmestynyt kymmenen levyä, ensimmäinen pitkäsoittoalbumi *Jag fick feeling* (Häpna) tuli 2007, viimeisin *Sex (Is This Art/Playground Music)* vuonna 2024. Hän on hyödyntänyt laulujensa tekstejä kirjoissa ja päinvastoin.

Anna Järvinen on elänyt kahden kielen ja kulttuurin vaikutuksen alaisena siitä lähtien kun kuusivuotiaana muutti äitinsä ja pikkuveljensä kanssa Helsingistä Tukholman liepeille Täbyn esikaupunkialueelle. Hän on kirjoittanut päiväkirjaa lapsesta asti, ensin suomeksi myöhemmin ruotsiksi. Vaikka hän on kasvanut hyvin toimeen tulevien ihmisten asuinalueella ja sopeutunut ruotsalaiseen yhteiskuntaan on tunne toiseudesta ja tarve kasata oman olemassaolon rakennuspalikoita tunnusomaista Järvisen tuotannolle. Muusikkona ja kirjailijana Anna Järvisellä on usein esiintymisiä Suomessa, eräässä haastattelussa hän on sanonut, että jos olisi upporikas hankkisi asunnon Helsingistä niin voisi oleskella siellä niin paljon kuin lystää.

/Merja Laitinen

Tarinahuone

Ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden uudet genrevaltaukset:
Aikuisten hevostarjonta ja sateenkaariromaani

Tarinahuoneessa esitellään kaksi esikoisteosta, jotka ovat molemmat poikkeuksia ruotsinsuomalaisessa kirjallisuudessa. Aikuisille suunnattu kirjonta hevostarjontan huipulta, **Repo&Rätyn** *Halkaistu ydin*, on eittämättä erikoinen aluevaltaus eikä sateenkaariromaani rockpiireistä, **Tuomo K. Rouhaisen** *Kesän viimeinen keikka* ole sen tavallisempi. Kun vielä painetaan feelgood-leima kumpaankin niin poikkeavuus vain vahvistuu.

Kesän viimeinen keikka kertoo rokkibändistä 1980-luvun Suomessa. Vuosikymmeniä radiotoimittajana ja lasten ohjelmien tuottajana Suomessa ja Ruotsissa työskennellyt **Tuomo K Rouhiainen** kuvaa nuorten muusikoiden Nallen, Ramin, Ingan, Maurin ja Junon keikkailua kesällä 1988. Kirjailija kertoo kirjan sisällön kumpuavan vuosista, jolloin hän itse oli mukana eri bändeissä. Mutta romaani ei ole omaelämäkerrallinen vaan ”pitkopulla, jonka toinen letti on totta ja se toinen silkkaa fiktiota”.

Lukija pääsee seuraamaan bändin railakasta menoa keikkabussiin, esiintymislavalle, kaljabaariin ja öiselle hautausmaalle. Illan pimeydessä nakuillaan uimalassa, langetaan loveen ja vedetään väkeviä rokkisettejä lavalla. Kirjan sivuille levittäytyy runsaslukuinen määrä huvittomia tapahtumia ja muisteloita. Feelgood, roadtrip ja HBTQI ovat Tuomo K Rouhaisen romaanin keskeiset nimittäjät.

Halkaistu ydin on lähinnä aikuisille hevosharrastajille suunnattu kaunokirjallinen teos. Kirjailijapseudonyymi **Repo&Rätyn** tarinassa nuori kengitysseppä Clife Northwood palkataan tallimestariksi Weissin sisarusten Silken ja Sabinen tilalle pieneen maalaishuoneeseen Saksassa. Ennen pitkää kengittäjä päätyy myös esteratsastuksen huipulla kilpailevan Silken ratsujen kisaohittajaksi. Kirjan tapahtumia värittävät romantiikka ja selittämätön mystiikka joskin hevoset ovat koko ajan kerronnan ytimessä.

Kirjailijapseudonyymien taakse piiloutuvat etnomusiikologi **Henna Leisiö** ja muun muassa toimittajana ja äidinkielen opettajana toiminut **Anna Tainio**. Jo pieninä ponityttöinä he sepittivät yhdessä hevosen hajuja tarinoita. Niiden perustalle rakentuivat vuosien mittaan henkilöt, tapahtumat, rakkaudet ja riidat, jotka ovat nyt siirtyneet kansien väliin *Lumevoima-sarjan* ensimmäisessä osassa *Halkaistu ydin*.

/Merja Laitinen

Pistooli ja kirje synnyttivät tarinat kahdesta sodasta

Okänd soldatfamilj i Vinterkriget ja *Morfars pistol* -kirjoissa Suomen historiaa valotetaan lähisukulaisten kokemusten kautta. **Esa Atevan** kirja pohjaa hänen tätinsä ja setänsä kirjeisiin sotavuosina 1939 – 1944 ja **Jakob Lindin** kertomuksen vauhditti käyntiin pistooli isovanhempien seinällä. Siihen oli kaiverrettu vuosi 1918. Molemmat kirjat valottavat sotien tapahtumia laajemmin kuin mitä tavalliset sukukronikat tekevät.

Esa Atevan kirjaprojektin, *Okänd soldatfamilj i Vinterkriget*, viritti käyntiin hänen kuolleen serkunsä kaapista 25 vuotta sitten löytyneet vanhat kirjeet, joita tämän vanhemmat olivat kirjoittaneet sodan aikana. Vuosien varrella Ateva luki kirjeitä ja ymmärsi kuinka arvokkaita ja kiinnostavia historiallisia dokumentteja ne olivat. Hän halusi kääntää ne ruotsiksi, jotta suvun vain ruotsia puhuvat jälkeläiset voisivat tutustua niihin. Helpottaakseen työtä hän päätti aloittaa talvisodan kirjeistä.

Samalla kun Ateva käänsi kirjeitä, hän ymmärsi, että nykyajan lukijat tarvitsevat tuekseen taustatietoa, joka auttaisi heitä paremmin ymmärtämään missä olosuhteissa kirjeet on kirjoitettu.

Hänestä itsestään on ollut kiinnostavinta lukea tavallisen perheen ajatuksia arkipäivästä kotona sekä rintamalla. Kun sota varjostaa elämää, tunteet tulevat myös vahvasti esille, Ateva toteaa. Kirjeistä huokuu huoli, ahdistus, välittäminen, kiukku mutta myös solidaarisuus ja rakkaus.

Kun **Jakob Lind** oli lapsi, hänen isovanhempiensa eteisen seinällä roikkui pistooli, jonka piipussa luki 2018. Mutta vasta myöhemmin hän ymmärsi, että hänen isoisänsä oli käyttänyt sitä Suomen sisällissodassa. Isoisä, niin kuin muutkin sukulaiset vaikenivat asiasta, tästä ei koskaan puhuttu. Pistooli sysäsi Lindin tutkimaan, miten hänen isoisänsä, jolla ei ollut mitään siteitä Suomeen, päätyi sotimaan siellä.

Sodan sytyttyä tammikuussa 1918 sosiaalidemokraattien johtama Ruotsi päätti pysyä puolueettomana, mutta joukko yritysjohtajia ja pankkiireita päätti kustantaa vapaaehtoisten armeijan tukemaan valkoisten taistelua. Kaikkiaan runsas tuhat ruotsalaista taisteli Suomen sisällissodassa.

Lind ei oikein ymmärrä miksi isoisä päätti värväytyä, mutta uskoo että tämä luuli saavansa elämälleen uuden suunnan. Isoisä oli yrittänyt elättää itsensä keksijänä, asunut kymmenisen vuotta Keniassa ja hänen upseerinuransa oli tyssännyt armeijasta erottamiseen holtittoman rahankäytön vuoksi ja vaimokin oli ottanut eron.

Mutta sota ei tuonut kunniaa ja arvonantoa, jota isoisä oli halunnut saavuttaa. Lind uskoo, että siitä tuli päinvastoin häpeällinen salaisuus. Isoisästä tehdään, vähän kuin paremman puutteessa, ruotsalaisprikaatin komentaja. Hän epäonnistuu tehtävissään ja saa syyt niskoilleen siitä, että Tampereen hyökkäyksessä 35 ruotsalaista menetti henkensä.

Kirjan eteen on tehty paljon taustatyötä, Lind on lukenut käsiin saamansa kirjat sekä Ruotsiin palanneiden miesten kertomuksia ja kolunnut arkistoja. Järkyttävintä hänestä oli lukea pitkiä kirjeitä, joissa isoisä kertoo raakuuksista ja tappamisesta, ja kehuu, että hän oli pelkästään yhtenä päivänä teloituttanut kaksikymmentä punavankia.

Vakavasta aiheestaan huolimatta Lind on onnistunut DN:n arvion mukaan kirjoittamaan vauhdikkaan tragikoomisen tarinan, sekoituksen historiaa ja perhedraamaa. Kirja on käännetty suomeksi nimellä *Isoisän pistooli*.

Faktahuone

Faktahuoneen ohjelma on tänäkin vuonna hyvin monipuolinen. Puhutaan kielen elvyttämisestä, selkokielisistä ruotsinsuomalaisista kirjoista, Kansalliskirjaston Bläddra-projektissa, joka tarjoaa ilmaiseksi vähemmistökielisiä e-kirjoja. **Mirja Huusko** on koonnut Tukholmassa 60 vuotta toimineen suomalaisen kirjakaupan toiminnan kirjaksi. Teosofi **Pertti Spets** miettii pitäisikö meidän vaientaa sometulva ja pohtia sen sijaan syvemmän todellisuuden olemassaoloa. Etnologi **Stellan Beckman** esitteli viime messuilla kirjansa *Bilden av det finska*. Uuteen kirjaansa hän on koonnut esseitä otsikolla: *6 minoritiespolitiska frågor*.

Runohuone

Runohuoneessa runoa monella tavalla

Runohuoneessa on tarjolla kyniä ja paperia **runojen kirjoittamista** varten, pinkka sanalappusia, joiden avulla voi luoda runoja, **runokaraokessa** voi sitten lukea omia tai poimia joku kopioitujen runojen pinkasta.

Uusi runokirja: Keijo Winstén, *Kaiken aikaa*. Winstén uusiin kirja on läpileikkaus hänen laajasta tuotannostaan vuosina 2008 – 2024.

Uusi runokirja: S. Onerva, *Jag ångrar ingenting*. S. Onerva (Sinikka Ortmark Stymme) toteaa, että kokoelmansa runoissa hän uskaltaa sensuroimatta näyttää herkkyytensä. Koko ikänsä hän on vain runoihin pystynyt purkamaan kipeimpiä

ajatuksiaan. Täytettyään 90 vuotta hän tahtoo nyt runokokoelmassaan näyttää koko persoonansa kaikkine tunteineen ja kokemuksineen.

Lotta Ilona Häyrynen lukee kirjoittamiaan runoja ja Amanda Lipponen haastattelee häntä suomen kielen merkityksestä ja runojen kirjoittamisesta.

Kirsti Kajanne sai Vilhispalkinnon kunniamaininnan runoteoksestaan *Hullulla on paksut sormet*. Hän kertoo kirjan hyvän vastaanoton merkityksestä ja lukee uusia runoja.

Lastenhuone

Myös lapsille paljon ohjelmaa

Juhlasalissa kaksikielistä teatteria lapsille, *Veeran konttori – Veeras kontor*

Katarina Rodopuolus kertoo miimin, musiikin ja akrobatian keinoin miten Klovni Veera pärjää uudessa työssään konttorissa.

Lastenhuoneessa Mukulat järjestää koulun ensimmäisessä kerroksessa ohjelmaa lapsille. Siellä on lukunurkka, puuhapöytä ja pidetään myös kilpailu.

SR finska on paikalla innostamassa lapsia värittämään heidän lastenohjelmiensa hahmoja.

Lukutuokio: Helmi Burman lukee satukirjastaan *Senjan Salaiset metsäkaverit – Senjas hemliga skogsvänner*.

Lässtund: Helmi Burman lukee satukirjastaan *Senjan Salaiset metsäkaverit – Senjas hemliga skogsvänner*.

Satutuokio Mukulat

Lukiotyö tuotti satukirjan

Luulajalaisen **Helmi Burmanin** piti lukion viimeisellä luokalla keksiä yrityshanke Ung Företag -opintoihin. Hän päätti kirjoittaa ja kuvittaa kaksikielisen satukirjan *Senja Salaiset metsäkaverit – Senjas hemlig skogsvänner*. Sen tarkoitus on tukea 2-6 vuotiaiden suomen oppimista, koska ruotsinkielistä käännöstä voi sitten käyttää tukena suomenkieliselle versiolle.

Helmi kertoo, että hän on aina pitänyt kirjoittamisesta ja piirtämisestä, joten lastenkirja tuntui tavallaan itsestään selvältä valinnalta, varsinkin kun hankkeen toteuttamiseen saisi apua ja neuvoja. Helmin äiti luki hänelle paljon pienenä suomeksi, Helmin mielestä juuri tämä antoi hänelle hyvän pohjan kielen oppimiseen.

Taidepaja

Taidepajassa tehdään mielikuvituksellisia kirjankansia

Taidepajassa tehdään kollaasitekniikan avulla kansi kuvitteelliselle kirjalle, kirjan aihe voi olla mikä tahansa, omakuva, luontoretki, kauhutarina – aihe on vapaa. Taiteilija **Nanni Pilhjärta** vetää pajaa ja hän ja hänen mukanaan tuomansa materiaalit auttavat sinua saamaan mielikuvituksesi liikkeelle.

Nanni kertoo, että hänen käyttämänsä kollaasitekniikassa leikataan ja liimataan erilaisia materiaaleja päällekkäin, tehdään kerroksia eri materiaaleista ja näin luodaan kuvalle rakennetta ja syvyyttä. Päällimmäiseksi hän laittaa aina jotakin erityisen kaunista ja koristeellista.

Hän toteaa, että hänen materiaalinsa voivat olla mitä tahansa: paperisilppua, karkkipapereita, kukkapapereita, kierrätettyjä liinoja ja suojapaperia, servettejä, käsintehtyjä papereita, lehti- ja kirjakuvia, kankaita, tylliä, pitsejä, helmiä, nappeja, kiiltokuvia, verkkoa, virkattuja liinoja yms. Työpajoihin hän käyttää yleensä vain hyvin ohuita materiaaleja, jotta kerrokset ehtivät kuivua.

Nannista kollaasin teko on loistava tapa herättää uinuvaa luovuutta. Siinä saa nopeasti tuloksia ilman että sinun tarvitsee olla taiteellinen tai kädentaitaja. Tekniikka on eräänlainen hissi luovaan lapsuuteen.

Taidenäyttely

Valokuvanäyttelyssä kerroksellisuutta ja loistavia värejä

Messujen taidenäyttelyssä esittäytyvät valokuvataiteilijat **Tiina Rantanen** ja **Erja-Riitta Salonen**. He molemmat ovat harrastaneet valokuvausta pitkään, pitäneet useita omia näyttelyjä ja osallistuneet yhteisnäyttelyihin.

Erja-Riitta Salonen aloitti valokuvaamisen jo lapsena. Hän oli 9-vuotiaana avustajana lastenelokuvassa ja osti palkkiorahoillaan ensimmäisen kameransa, ja siitä lähtien hän on kuvannut. Kameran ovat vaihtuneet vuosien kuluessa, mutta ensimmäinen matka Grönlantiin vuonna 1996 sai hänet panostamaan hyvin laadukkaaseen kameraan. Hän sai matkan kuvia Kameralehteen, näyttelyn Hanasaaren kulttuurikeskukseen Helsinkiin ja pari vuotta myöhemmin Liljevalchsinkin kevätinäyttelyyn.

Erja-Riitta on opiskellut taidehistoriaa ja elokuvatiedettä, filmin tekoa New York Film Academyssä ja hän on työskennellyt kuvataideopettajana. Valokuvausta hän on opiskellut etäiskurssien avulla.

– Kurssit ovat auttaneet minua kehittämään erilaisia teemoja ja kuvasarjoja, Erja-Riitta kertoo.

Hän on kuvannut Floridassa lintuja ja luontoa Evergladesin alueella. Grönlannissa hän on kuvannut jäävuoria ja seurannut niiden kutistumista ilmastonmuutoksen myötä. Suomessa hän on kuvannut kauan äitinsä kotitaloa, vanhan maalaistalon ja sen sivurakennusten muuttumista ja rapistumista.

Kuten Erja-Riittakin **Tiina Rantanen** toteaa, että hänestä tuntuu että hän on aina valokuvannut. Lapsena ja teininä hän piti usein taskukameraa mukaan ja otti kuvia ystävistään ja konserteista. Hän valokuvaa paljon ja piirtää ja maalaa jonkin verran, mutta taidekuvat syntyvät digitaalisessa käsittelyssä. Useimmiten hän kokoaa useita valokuvia yhteen fotomontaasiksi, ja toisinaan liittää niihin omia maalauksiaan.

– Minun intohimoni on kuvien käsittely ja muokkaaminen, löydän motivaationi siitä potentiaalista, jonka näen alkuperäisissä kuvissani. Joskus ne syntyvät kerros kerrokselta, joskus kuva voi kuitenkin olla yksinkertainen, käsitelty valokuva.

Tiina piti ensimmäisen yksityisnäyttelynsä Suomen Tukholman instituutissa kuusi vuotta sitten. *Siskoprojektissa* hän yhdistää edesmenneen sisarensa, *Jaana Rantasen* kuvataidetta omiin valokuviinsa. Tämä projekti sai Tiinan panostamaan valokuvaamiseen vakavammin.

– Sain silloin mentoriksi kokeneen hollantilaisen valokuvataiteilija *Henk Speksneijderin*, joka opetti kuvien muokkaamista ja montaasien tekemistä.

/Maarit Turtiainen

**Liitteenä
messujen ohjelma =>**

OHJELMA

16. Ruotsinsuomalaiset kirja- ja kulttuurimessut 2025

lauantai 8. marraskuuta klo 10–17.30

Tukholman ruotsinsuomalaisella koululla, Fridhemsplan, Fridhemsgatan 17

Messujen varaslähtö:

Pe 7.11. klo 16.00–17.00 Tranströmerin kirjastossa Medborgarplatsenilla kaksinkertaista Finlandiavoittajaa *Pajtim Statovcia* haastattelee kirjailija *Tiina Laitila Kälvemark*. Haastattelu suomeksi, tiivistetään ruotsiksi.

Pe 7.11. klo 18–19 Hornstullin kirjakaupassa kirjailija *Tiina Laitila Kälvemark* haastattelee *Pajtim Statovcia* englanniksi.

JUHLASALI

11.00 Avajaiset

Musiikkia: Anna Palmblom

Hän laulaa itse säveltämänsä ja sanoittamansa *Sydämeni on* ja säestää itseään pianolla ja Haloo Helsingin *Vihaan kyllästynyt* -biisin.

11.10 Kulttuuri.se:n tervehdyssanat pj. Maarit Turtiainen.

Anna Palmblom soittaa viululla *Metsäkukkia ja Kulkurin masurkan*.

11.15 Kirjailijahaastattelu – Helmi Burman

Helmi Burman kirjoitti ja kuvitti lukion viimeisellä luokalla kaksikielisen lastenkirjan *Senjan salaiset metsäkaverit – Senjas hemliga skogsvänner*.

11.30 Kulttuuri.se:n lasten ja nuorten kirjoituskilpailun palkintojen jako

Tuomarit kirjailija *Milka Hakkarainen* ja opettajaopiskelija *Ronja Karjalainen* ja sihteeri *Raija Piironen* jakavat voittajille rahapalkinnot ja kunniakirjat.

12.00–12.30 Lastenteatteria Veeran konttori – Veeras kontor

Katarina Rodopuohus kertoo miimin, musiikin ja akrobatian keinoin miten Klovni Veera pärjää uudessa työssään konttorissa.

12.40 Kirjailijahaastattelu – Lotta Ilona Häyrynen.

Lotta Ilona Häyrysen esikoisromaani, *Jag vill inte tänka på döden men jag vill tänka på dig*, on kiihkeä intohimoa pursuava kirjeromaani, jossa 30-vuotias Laura yrittää löytää itsensä ja tasapainon elämäänsä kahden suhteen välimaastossa. Avomies Arvid on mukava ja turvallinen, mutta Laura i löytää perheellisen rakastajansa Perin kanssa toisen naisen itsestään, joka houkuttaa ja kiinnostaa. Mutta voiko oman säröisyyden korjata toisten kautta? *Lina Puranen* haastattelee suomeksi.

13.00 Kirjailijahaastattelu – Pajtim Statovci

Pajtim Statovci on Suomen kansainvälisesti menestyneimpiä kirjailijoita, hänen romaanejaan käännetty noin 20-kielelle ja hän on myös voittanut Finlandia-palkinnon kaksi kertaa. Hän kirjoittaa Jugoslavian hajoamissotien jättämistä jäljistä, menetyksistä, ulkopuolisuudesta ja identiteetin etsimisestä. Kirjailija *Tiina Laitila Kälvemark* haastattelee.

13.30 RSKY Ruotsinsuomalaisen kirjoittajayhdistyksen tunti

13.30 **Ani Henttonen**, RSKY:n pj. kertoo yhdistyksen toiminnasta, kotisivusta postilaatikkoineen ja viime aikaisista tapahtumista.

13.35 **Pirjo Lahdenperä**, yhdistyksen varapj. esittelee RSKY:n 50-vuotisesta taipaleesta kirjoitetun historiikin, *Puoli vuosisataa ruotsinsuomalaista kirjoittamista*

13.45 **Tiina Pukkila Sarilidou**, Kulttuurilehti Liekin päätoimittaja esittelee lehden toimintaa.

13.50 **Ani Henttonen** kertoo Kaisa Vilhuinen kirjallisuuspalkinnosta ja lukee perusteet, joilla 2025 vuoden Kaisa Vilhuinen kirjallisuuspalkinnon sai **Marja Mdzimban** runokokoelmallaan *Eilen rakkaani*. Voittajaa haastatellaan ja hän lukee runoja kokoelmasta.

Ani Henttonen ja Henry Saarinen esittävä, Anin kirjoittaman ja Henryn säveltämän Oodi Kaisalle.

14.05 **Pirjo Rajalakso** esittää stand-upia ja pitää tietokilpailun , tietokilpailu (15 min)

14.20 **Musiikkia: Henry Saarinen, Ani Henttonen, Tiina Pukkila Sarilidou**

14.30 Kirjailijahaastattelu – Milka Hakkarainen

Milka Hakkarainen on kirjoittanut jatkoa ruotsinsuomalaiseen dekkarisarjaansa toimittaja Rosa Riemusesta ja poliisi Jani Perannosta, *Jos multaa kaivannet*. Kirjabloggari *Mari Forsberg* haastattelee.

14.50 Messujen valokuvataiteilijoiden esittely

Erja-Riitta Salonen ja *Tiina Rantanen* kertovat omasta suhteestaan valokuvaamiseen.

15.00 Kirjailijahaastattelu – Pirjo Marjut Vega-Brandt

Pirjo Marjut Vega-Brandtin uusimmassa romaanissa, *Tulikärpästen polussa* liikutaan, kuten useimmissa hänen kirjoissaan, Kolumbiassa. Kirja vie meidät tutustumaan maan alkuperäiskansojen kulttuuriin ja taistoon sen säilyttämiseksi nopeasti muuttuvassa maailmassa. Kirjastonhoitaja *Laura Santala* haastattelee.

15.20 KUULEMIIN! – Paikallisradiota suomeksi Ruotsissa 1977–1997

Eija Björstrand ja *Jaana Johansson* ovat toimittaneet historiikin, joka kertoo kahdesta vuosikymmenestä jolloin paikallisradioasemat ympäri Ruotsia lähettivät suomeksi paikallisuutisia ja monipuolista ohjelmaa. Toimittaja *Jorma Ikäheimo* haastattelee Eija Björstrandia.

15.35 Runohetki

Keijo Winstén on valinnut uusimpaan kirjaansa, *Kaiken aikaa*, runoja laajasta tuotantoaan vuosien 2008-2024 väliltä, se on läpileikkaus hänen runotuotannostaan.

15.40 Kirjailijahaastattelu – Leenamaija Forsberg-Johannesson

Novelleillaan kaksi vuotta sitten Vilhuispalkinnon voittanut Leenamaija Forsberg-Johannesson on julkaissut esikoisromaaninsa, *Unilintu*, *Uunilintu*. Siinä Diisa etsii kadonnutta Pinja tytärtään ympäri Eurooppaa, matkalla hänen on kohdattava kipeät muistot nuoruudestaan. Kirjabloggari *Mari Forsberg* haastattelee.

16.00–16.30 Kirjailijahaastattelu / Författarintervju – Anna Järvinen (på svenska)

När mamman hade insjuknat i demens blev skrivandet för Anna Järvinen ett sätt att minnas deras gemensamma liv och formulera nuet där mamma lever, men finns i en annan värld. Detta mynnade ut i boken *Otrygg/Arvaamaton*. Journalist *Merja Laitinen* intervjuar.

17.00 Minikonsert

Anna Järvinen sjunger och pianisten *Lars Fredrik Swahn* ackompanjerar.

TARINAHUONE 11.30–16.00 koulun ensimmäinen kerros

Vastaavat Ronja Karjalainen ja Lukki Jokilehto ja Kerttu Jokela

Lukunurkka tarjoaa kirjoittajille mahdollisuuden lukea otteen uudesta tai parin viime vuoden aikana julkaistusta teoksestaan. Kiinnostuksestaan lukuhetkeen voi meilata ronja.o.karjalainen@gmail.com.

11.30 Kirjailijahaastattelu – Tuomo K. Rouhiainen, Kesän viimeinen keikka

Rouhiaisen esikoisteos on feelgood-kertomus 1980-luvun lopun rokkimaailmasta. Rockin Suomen-mestaruuden voittaneet nuoret ovat matkalla kesän viimeiselle keikalle. Pinnan alla kyttee ja kiertueen päätös saa padot murtumaan. *Merja Laitinen* haastattelee.

11.50 Lukunurkka. kirjailijat ovat tervetulleita lukemaan viitisen minuuttia teoksestaan.

12.00 Kirjailijahaastattelu – Repo & Rätty, Halkaistu ydin

Eri puolilla Pohjanlahtea asuvien *Anna Tainion* ja *Henna Leisiön* esikoisteos aloittaa romanttisen feelgood kirjasarjan *Lumevoima*. Siinä liikutaan hevosurheilun ja -ihmisten maailmassa. *Merja Laitinen* haastattelee.

12.20 Lukunurkka: kirjailijat ovat tervetulleita lukemaan viitisen minuuttia teoksestaan.

12.30 Kirjailijahaastattelu – Pertti Sulasalmi, *Vieras kaikkialla*

Suomeen palaaminen ei olekaan niin helppoa kuin sitä ajattelee. Kuinka löytää koti maasta, josta on kerran jo lähtenyt, pohditaan Perttu Sulasalmen kirjassa. Hän asui Ruotsissa 1971–1982, viihtyi hyvin, mutta palasi kuitenkin Suomeen.

12.50–15.00 Lukunurkka: kirjailijat ovat tervetulleita lukemaan viitisen minuuttia teoksestaan.

Vielä on vapaita aikoja.

13.30 Timo Roune lukee kirjastaan *Terveenä 100-vuotiaaksi*.

14.00 Pirjo Marjut Vega-Brandt lukee uudesta romaanistaan *Tulikärpästen polku*

15.00 Kirjailijahaastattelu – Esa Ateva, *Okänd soldatfamilj i Vinterkriget* (på svenska)

Esa Ateva, bosatt på Öland, har översatt brevväxlingen mellan sin moster och hennes man under Vinterkriget till svenska och byggt på med berättande text utifrån egna källstudier.

Öölannissa asuva Esa Ateva on kääntänyt ruotsiksi tätinsä ja setänsä talvisodan aikaisen kirjeenvaihdon ja lisännyt kertovaa tekstiä tekemiensä tutkimusten perusteella.

15.30 Kirjailijahaastattelu – Jakob Lind, *Morfars pistol* (på svenska)

Morfars pistol handlar om Svenska brigadens deltagande och öden i det finska inbördeskriget 1918. En sann berättelse om fiasko, förlorad kärlek och en fåfäng människas försök att duga något till.

FAKTAHUONE 11.30–14.30 koulun ensimmäinen kerros

Vastaavat Outi Oja ja Petra Sakko

11.30 Kielenelvytys – yhteisöjen voimaa ja toivoa tulevaisuuteen

Kielivähemmistöjen oma voima ja sitoutuminen ovat ratkaisevia kielenelvytyksessä. Kielenelvytys on osa kestäväää yhteiskuntaa ja merkityksellistä myös kaikille muille kuin vähemmistöille ja alkuperäiskansoille.

Leena Huss, professori emerita ja Sari Pesonen, revitalisaatioasiantuntija kertovat Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen (Isof) julkaisusta *Språkrevitalisering i praktiken*, joka tarjoaa tietoa ja inspiraatiota kansallisten vähemmistökielten elvyttämiseen.

11.45 Kielikeskukset vähemmistökielten tukijoina

Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen (Isof) kielikeskusten tehtävänä on vahvistaa ja elvyttää kansallisia vähemmistökieliä sekä tukea kielenkantajia kielten säilyttämisessä ja kehittämisessä. Tehtävässään kielikeskukset tarjoavat muun muassa neuvontaa ja tukea ja kehittävät menetelmiä, jotka tukevat mahdollisuuksia käyttää ja vahvistaa kieliä. Isof jakaa myös tietoa kielistä ja kielenelvytyksestä sekä kehittää kieliteknologiaa vähemmistökielille. *Sari Pesonen*, revitalisaatioasiantuntija

12.00 Tukholman yliopiston ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden selkokirjaprojekti esittäytyy

Haastattelussa selkomukauttajat *Sirkku Latomaa, Hanna Männikkölahti ja Silja Vuorikuru* sekä kirjailijat *Milka Hakkarainen ja Leo Ylitalo*. Yliopistonlehtori *Outi Oja* haastattelee.

Tukholman yliopisto projektissa on käännetty selkokielelle kolme ruotsinsuomalaista romaania, *Milka Hakkaraisen Ei verta rantaa rakkaampaa*, *Asko Sahlbergin Yö nielee päivät* ja *Leo Ylitalon Banaanitalo*. Kirjat kertovat ruotsinsuomalaisuudesta ja sopivat hyvin henkilöille, joiden suomen kieli ei ole hyvin vahva. Tämän lisäksi kirjoihin on tuotettu runsaasti opetusmateriaalia, jota voi käyttää hyväksi opetuksessa tai itseopiskelussa.

12.45 Kansalliskirjaston vähemmistöprojekti *Bläddra* – nyt myös suomeksi!

Kuninkaallinen kirjasto on teettänyt vähemmistöihin kuuluvien kirjailijoiden teoksista e-kirjoja, joita voi lukea ilmaiseksi *Bläddra*-sovelluksen kautta. *Kaisa Unander* kertoo projektista ja näyttää käytännössä, miten kirjoja luetaan sovelluksen kautta.

13.00 Tauko

13.30 Pertti Spets, *Tieto ja todellisuus*

Pertti Spets on harrastanut teosofista filosofiaa ja ollut aktiivinen liikkeessä vuosikymmenien ajan. Hän on pitänyt luentoja teosofiasta ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä ympäri maailmaa.

Kirjassaan hän pohtii sitä, mitä sisäinen elämä on. Olemmeko kadottaneet sen someviestinnän virtaan? Onko olemassa syvempi todellisuus, jota emme näe ja tiedosta? Millainen se voisi olla?

13.45 60 vuotta suomenkielistä kirjakauppatoimintaa

Mirja Huusko on kirjoittanut Tukholman suomalaisen kirjakaupan (nykyisin Kirja.kulttuurin kirja-kauppa) historiikin. Historiikki kertoo viiden yrittäjän kokemuksista, kun he ovat pyörittäneet suomalaista kirjakauppaa, sekä nykyään sitä hoitavan osuuskunnan työstä ja tulevaisuuden mietteistä.

14.15 Etnolog Stellan Beckman, 6 minoritetspolitiska frågor

Stellan Beckman skriver om minoritetspolitik utifrån olika perspektiv. Hur såg minoritetspolitiken ut under 2000-talet? Hörsammar alla kommuner sverigefinnars röster och perspektiv? Varför kan inte språk vara en diskrimineringsgrund i lagen? Detta är några av de frågor som behandlas i de 6 essäer som utgör boken.

RUNOHUONE 11.30–16.00 koulun ensimmäisen kerros

Vastaava Amanda Lipponen

Jos haluat varata etukäteen ajan (ei mitenkään välttämätöntä) Runokaraokeen lukemaan omia tai muiden runoja laita viestiä amandalipponen@gmail.com. Runohuoneesta löytyy kyniä ja paperia runojen kirjoittamista varten, pinkka sanalappusia, joiden avulla voi luoda pieniä runoja ja pino valmiiden runojen kopioita.

11.30–16.00 Runojen rustaamista

11.45 Runokaraoke

12.30 Uusi runokirja: Keijo Winstén, *Kaiken aikaa*

Keijo Winstén on valinnut uusimpaan kirjaansa runoja laajasta tuotantoaan vuosien 2008-2024 väliltä. Teos on läpileikkaus hänen runotuotannostaan. *Amanda Lipponen* haastattelee Keijoa mm. hänen tuotantonsa teemoista ja siitä mikä innostaa häntä kirjoittamaan runoja.

12.45 Runokaraoke

13.30 Uusi runokirja: S. Onerva, *Jag ångrar ingenting*

Sinikka Ortmark Stymme on kirjoittanut runoja, joissa sekä Suomi että Ruotsi ovat läsnä.

13.45–14.00 Tauko

14.00 Lotta Ilona Häyrynen lukee runojaan

Lotta Ilona Häyrynen on julkaissut esikoisromaaninsa *Jag vill inte tänka på döden men jag vill tänka på dig*. Mutta hän kirjoittaa myös runoja, ja käyttää sekä ruotsia ja suomea niitä kirjoittaessaan. Kielen merkityksestä ja runojen kirjoittamisesta häntä haastattelee *Amanda Lipponen*.

14.15 Runokaraoke

15.00 Kirsti Kilu Kajanne lukee runojaan

Kirsti Kajanne sai Kaisa Vilhuinen kirjallisuuskilpailussa kunniaininnon runokokoelmastaan *Hullulla on paksut sormet*. Mitä kirjan saama huomio ja palkinto hänelle merkitsevät ja mistä hän kirjoittaa nykyään runoja. *Amanda Lipponen* haastattelee.

15.15–16.00 Runokaraoke

LASTENHUONE 12.30–15.30 koulun ensimmäinen kerros

Ruotsinsuomalaisen keskusliiton **Mukulat** vastaa huoneesta, jossa tulee olemaan lukunurkka satuja varten, puuhapöytä ja tietysti myös kilpailu.

13.00 ja klo 14.00 Helmi Burman tulee lukemaan satukirjastaan *Senjan Salaiset metsäkaverit – Senjas hemliga skogsvänner*.

SR finska puuhaa lasten kanssa heidän lastenohjelmistaan tehtyjen värityskirjojen kanssa.

TAIDETYÖPAJA NUORILLE JA NUORENMIELISILLE 12.00–15.00 pikkuruokala
ensimmäisessä kerroksessa

Tule luomaan kirjankansi, tee kollaasitekniikan avulla kansi kuvitteelliselle kirjalle, kirjan aihe voi olla mikä tahansa, omakuva, luontoretki, oravan elämä, kauhutarina – aihe on vapaa. Taiteilija **Nanni Pilhjärta** vetää pajaa ja auttaa sinua saamaan mielikuvituksesi liikkeelle.

TAIDENÄYTTELY

Valokuvataiteilijat **Erja-Riitta Salonen ja Tiina Rantanen** esittelevät töitään.

KIRJAMYYNТИ

Juhlasalin aula: Kirja.kulttuurin kirjakauppa, Verbal förlaget

Ensimmäisen kerroksen käytävä:

Kirjailijat: Esa Ateva, Helmi Burman, Stellan Beckman, Leenamajja Forsberg-Johannesson, Pirjo Marjut Vega-Brandt,, Tuomo K. Rouhiainen, Repo & Rätty, Timo Roune, Pertti Sulasalmi, Pertti Spets, Keijo Winstén, Kuulemiin-historiikki,

Infopöydät:

SR finska, RS-lehti, RSKY ja Liekki-lehti, Isof (Institutet för språk- och folkminnen), Botkyrkan ruotsinsuomalainen koulu, Ruotsinsuomalainen nuorisoliitto.

KAHVILAT

Iso ruokasali 10–17.00 (makeaa ja suolasta syötävää)

Aula 10–17.00 (vain kahvia ja pullaa)

Kahviloista vastaavat koulun ysiluokkalaiset vanhempiensa kanssa, oppilaat toimivat myös tiennäyttäjinä pääovella.

HISSI

Aulaan ja juhlasaliin pääsee rampin kautta, mutta ensimmäiseen kerrokseen on raput pääovelta. Tiennäyttäjät voivat auttaa esimerkiksi rollaattorin kanssa. Hissi ensimmäiseen kerrokseen on koulun takana, Arbetargatanin puolella. Vahtimestari Peter tulee avaamaan oven hänelle soitettaessa, puh. 070 – 094 89 90.